

محدود دانستن دین به نقل، از نظر علامه جوادی آملی منشأ تعارض علم و دین است

از نظر علامه جوادی آملی دلیل نقلی، قول خدا را ارائه می‌دهد و دلیل عقلی می‌تواند فعل، حکم و قانون تکوینی و تدوینی را کشف کند و در کنار دلیل نقلی، حجت شرعی تلقی شود و آنچه منشأ توهّم تعارض علم و دین است، محدود دانستن حوزه دین به نقل و خارج کردن عقل از چارچوب معرفت دینی است.

از نظر علامه جوادی آملی دلیل نقلی، قول خدا را ارائه می‌دهد و دلیل عقلی می‌تواند فعل، حکم و قانون تکوینی و تدوینی را کشف کند و در کنار دلیل نقلی، حجت شرعی تلقی شود و آنچه منشأ توهّم تعارض علم و دین است، محدود دانستن حوزه دین به نقل و خارج کردن عقل از چارچوب معرفت دینی است.

حجت‌الاسلام والمسلمین سید محمد تقی چاوشی، عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و حیان معارج، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، در خصوص نسبت عقل و دین در مبحث گستره دین گفت: گزاره‌های اعتقادی، به عنوان گزاره‌هایی عقلانی، از سنخ علم‌اند و معارف برآمده از آن‌ها در ساحت علم دینی قرار می‌گیرد. از همین روی باید گفت که مبدأ فاعلی دین، خداست و عقل در تعیین قوانین و احکام آن سهمی ندارد، اما همچون آیین‌ها نمایانگر دین و مبین محتوای آن است.

چاوشی اظهار کرد: به طور کلی مراد از عقل همان علم یا طمأنینه علمی است و رهاورد آن در تمام مطالب دینی، معقول و مقبول بوده و هست؛ هرچند باید توجه داشت که عقل در هیچ ساحتی، حکم مولوی ندارد و در حوزه شریعت هر جا حضور دارد به عنوان مدرک است و نه حاکم و تنها برخی از احکام مولوی شارع را کشف و ادراک می‌کند.

نتیجه طبیعی و منطقی جای گرفتن عقل در درون هندسه معرفت دینی و برابر نشستن آن در عرض نقل، آن است که معرفت نسبت به دین و شناخت از اسلام زمانی شکل می‌گیرد که همه منابع معرفتی آن در کنار هم و با هم ملحوظ شوند

این محقق و پژوهشگر با اشاره به این که از نظر علامه جوادی آملی عقل مصباح شریعت است، عنوان کرد: از نظر ایشان عقل، همتای نقل و در کنار آیات و روایات، منبع شناخت و کسب معرفت به احکام شرع است و افزون بر مفتاح بودن برای دین، مصباح دین نیز هست و منبع معرفتی انسان نسبت به مضامین و محتوای گنجینه دین است.

چاوشی بیان کرد: دلیل نقلی در حقیقت، قول خدا را ارائه می‌دهد و دلیل عقلی می‌تواند فعل، حکم و قانون تکوینی و تدوینی را کشف کند و در کنار دلیل نقلی، حجت شرعی تلقی شود. نتیجه طبیعی و منطقی جای گرفتن عقل در درون هندسه معرفت دینی و برابر نشستن آن در عرض نقل، آن است که معرفت نسبت به دین و شناخت از اسلام زمانی شکل می‌گیرد که همه منابع معرفتی آن در کنار هم و با هم ملحوظ شوند.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و حیان معارج افزود: بنابراین کسی مجاز نیست به صرف مراجعه به همه قرآن، در مسئله‌ای مدعی شود که دین و اسلام چنین می‌گوید؛ چه رسد به این که با انتخاب يك یا دو آیه بخواهد نظر اسلام را درباره مطلبی بیان کند.

وی با بیان این که منشأ توهّم تعارض علم و دین، از نظر علامه جوادی آملی، محدود دانستن حوزه دین به نقل و خارج کردن عقل از چارچوب معرفت دینی است، اظهار کرد: علامه جوادی آملی معتقدند که این تصور ناصواب شرایط را بگونه‌ای فراهم می‌آورد که عقل بیگانه شده از دین، عالم آفرینش را دیگر خلقت نداند، بلکه آن را طبیعت بنامد و مبدأ فاعلی و غایی را از آن بگیرد.